

“DAT WAS DAT AVONTUUR EN DIT IS EEN ANDER”

Interview John Illsley – De Oosterpoort, Groningen (6 april 2016)

“Dire Straits: pas wat pit tegen het eind.” Zo luidde de kop van de recensie van het Dire Straits-concert op 18 oktober 1978 in Huize Maas, waar de band pas aan het einde van het optreden indruk op journalist Syp Wynia wist te maken. Het zou maar liefst 36 jaar duren voordat John Illsley, de bassist van de band, weer in Groningen zou terugkeren. Het eerste optreden van een reeks die hem door Nederland, Duitsland en Zwitserland zal voeren. En zo zit ik backstage in de Oosterpoort tegenover één van de oprichters van Dire Straits, de band die wereldwijd meer dan 120 miljoen(!) platen heeft verkocht, vier Grammy Awards heeft gewonnen en natuurlijk bekend is van hits als *Sultans Of Swing*, *Private Investigations*, *Walk Of Life* en *Money For Nothing*. Wat volgt is een openhartig gesprek over muziek, kunst en de leukemie die hij na een jarenlange strijd in 2015 definitief heeft overwonnen. John Illsley: een goede songwriter en muzikant, maar bovenal een aardige man die niet alleen uitvoerig antwoorden geeft maar zelfs het interview begint door mij de eerste vraag te stellen.

Tekst & foto's: Godfried Nevels

“Was jij erbij toen Dire Straits hier voor het eerst speelde? Volgens mij in '79.”

Nee, ik was toen zes jaar oud dus...

“Het was onze eerste tournee. Volgens mij speelden we op een universiteit. Is hier een universiteit? Ik weet zeker dat we daar speelden. We speelden in Paradiso in Amsterdam en daarna in Groningen en in Den Haag. Volgens mij was de band vrij populair in Nederland. Dus kwamen we hier omdat men ons wilde, haha! Het was niet heel groot, herinner ik me. *It seemed a long way to come for a gig.*”

Wanneer kwam muziek voor het eerst in je leven?

“Vrij vroeg eigenlijk. Volgens mij toen ik ongeveer 12 of 13 jaar oud was. Ik begon muziek te luisteren en dacht: oh dat is interessant, wat is daar aan de hand? Dat was in het vroege begin van de jaren zestig. Luisterend naar Bob Dylan, Elvis, Chuck Berry, Buddy Holly en dat soort dingen. En de vroege Beatles natuurlijk. Ik werd steeds enthousiaster en wilde zelf gitaar spelen. Ik kocht een oude, aftandse gitaar in de plaatselijke platenwinkel, waar in de etalage een paar gitaren hingen. Ik kocht er eentje voor 7 pond.”

Heb je deze nog steeds?

“Nee. Mijn God, er zijn in de loop van de tijd nogal wat dingen verdwenen... Maar het was in de vroege jaren zestig dat ik begon, toen ik 12 of 13 was.”

Was er een specifiek nummer of artiest die je leuk vond of begon je te spelen omdat je het gewoon wilde?

“Eigenlijk was het meer iets emotioneels. Ik kwam uit een doorsnee gezin van het platteland in Leicestershire. Voor hetzelfde geld was het volledig langs me heen gegaan en was het mij nooit opgevallen, maar het raakte me ergens en het maakte blijkbaar iets in mij wakker. Iets dat duidelijk aanwezig was om wakker gemaakt te worden. Het had ook volledig langs iemand anders kunnen gaan, weet je... Daarom word je uiteindelijk muzikant, omdat je daar onderdeel van wil uitmaken. En nu ben ik hier, zo'n 50 jaar later, en haal ik nog steeds iets emotioneels en positiefs uit de hele ervaring. Vanaf die eerste kleine vonk is het plezier voor het leven.”

“Dat is het kenmerk van een goed nummer, dat je die 40 jaar later nog steeds kan spelen”

Hoe houd je het levendig? Als je zo lang speelt kan ik me voorstellen dat er een soort van routine insluipt. “Sinds ik een groot deel van mijn eigen nummers schrijf houdt dat je wakker, levendig en geïnteresseerd in hoe je je voelt over dingen: hoe je je voelt over de wereld, over de mensen om je heen. Dat is wat alle schrijvers doen. Ze reflecteren op hun omgeving, ze denken op een bepaalde manier over dingen en willen dan proberen om hun ideeën te communiceren. Dat is eigenlijk waar schrijven om gaat. Het gaat allemaal

gewoon om communicatie. Dat spreekt mij enorm aan. Weet je, ik heb nu een compleet andere band dan die ik vorig jaar had omdat de beide gitaristen van toen zijn vertrokken om andere projecten te gaan doen. Dus heb ik nu twee nieuwe jongens. Het is heel interessant om de dynamiek daarvan te regelen. Het is allemaal heel nieuw en soms zelfs van: oh, dit is anders. En dan beginnen ze en denk je: dit is eigenlijk best leuk, het heeft andere mogelijkheden. Zelfs het oudere Dire Straits-werk wordt verschillend geïnterpreteerd. Maar we doen waarschijnlijk 50% Dire Straits-werk en 50% mijn eigen werk. Dat is een mooie combinatie.”

“Ik word gewoon beter, geen sprake van dat ik hier niet doorheen kom”

Je zingt nummers die Mark vroeger zong. Was het moeilijk om die zanglijnen zelf te doen?

“Toen ik had besloten om te gaan zingen was het in eerste instantie erg moeilijk. Ik weet niet zeker of de eerste optredens die ik deed een groot succes waren. Maar na een tijdje... Net zoals bij het maken van platen geloof ik dat je je eigen stem vindt. Dus als men naar deze nummers luistert en mijn stem hoort in plaats van die van Mark, dan is het mijn interpretatie daarvan. Ze staan nog steeds heel dicht bij mij en zijn erg belangrijk. Daarom vind ik het nog steeds leuk om ze te spelen, omdat ze nog steeds waardevol zijn. Dat is het kenmerk van een goed nummer, dat je die 40 jaar later nog steeds kan spelen.”

Mis je de tijd van Dire Straits?

“In sommige opzichten wel, maar aan de andere kant denk ik van: dat was dat avontuur en dit is een andere. Om heel eerlijk te zijn denk ik niet dat wij op die manier verder hadden kunnen gaan. Op een bepaald moment was het zo enorm groot geworden...”

Was het overweldigend?

“Het was overweldigend en het begon eigenlijk steeds meer andere dingen in de weg te staan, zoals hoe je jezelf en de dingen om je heen zag. Zowel Mark als ik zijn toen gescheiden en volgens mij was één van de bandleden zijn vriendin kwijtgeraakt. Door al het toeren was het één grote chaos. Dus komt er een

moment dat je een stap terug moet doen. Ik denk dat dat het beste was om te doen. Ik heb er geen spijt van. En hij volgens mij ook niet.”

Het is gewoon goed zoals het is.

“Het is gewoon goed zoals het is, weet je. We zijn nog steeds *mates* en hij is één van mijn beste vrienden. We kunnen het prima met elkaar vinden. Af en toe praten we nog over de ‘goede oude tijd’ en lachen we er een beetje om. Haha!”

Wat spreekt je meer aan: voor een groot publiek spelen, zoals bij Dire Straits het geval was, of de intimiteit van kleinere zalen?

“Ik hou van locaties zoals deze omdat je overal dichtbij bent. Feit is dat Dire Straits vanwege de vraag op grote plekken moest spelen. En speel ik op plekken waar mijn vraag is, plekken zoals deze. Dus je past je aan aan de situatie zoals die is. Zo is het gewoon. Met deze band heb ik voor veel mensen gespeeld. Vorig jaar hebben we in één van de tenten van Glastonbury voor 4.000 man opgetreden. We zijn daar heel goed in. De meeste bandleden hebben op grote podia gespeeld. Robbie McIntosh [gitarist] heeft jaren met The Pretenders gespeeld, en met McCartney. Paul Stacey [gitarist] heeft met Oasis gespeeld. Wat ik hiermee wil zeggen is dat het de juiste mensen zijn die weten wat ze doen. Mocht het zover komen, dan zijn ze allemaal prima in staat om op grote plekken op te treden. Het zou heel mooi zijn als iemand zegt: je hebt een uitverkocht huis met 5.000 man. Ik zou gelijk flauwvallen, haha! Maar prima, we doen het. Ja natuurlijk.”

Kun je je als solo-artiest op een andere manier uiten dan als bandlid van Dire Straits?

“*Yeah, very much so.* De nummers zijn heel persoonlijk. Het geeft je zeker inzicht in hoe het is om schrijver én artiest van je eigen muziek te zijn. Dat was bij de Straits natuurlijk niet zo, iedereen was daar onderdeel van een team dat Mark ondersteunde. Dat is prima en was gewoon de manier waarop het was. Maar dat is nu anders. Ik ben vrij kieskeurig over hoe we de nummers spelen. Ze zullen nooit helemaal hetzelfde zijn als op de albums – dat kan bijna ook niet – maar het is belangrijk dat het goede gevoel er is. Dat is hetgene waar ik bij muzikanten naar op zoek ben: het goede gevoel, de juiste aanpak. En dat geldt voor alles wat we doen. Als schrijver – zo zie ik mezelf, niet alleen als bassist – ben ik erg geïnteresseerd in dat proces. En ik weet nog steeds niet echt hoe dat werkt.”

Afgezien van het feit dat op een gegeven moment, omdat je constant stukjes schrijft en speelt, alles plotseling samenvalt en het een logisch geheel vormt. Het is een interessant en fascinerend proces.”

En het blijft fascineren omdat je nog steeds aan nieuw materiaal werkt.

“Ja, je blijft schrijven. Volgens mij werkt iedereen zo. Soms komt het iets makkelijker dan anders, terwijl het op andere momenten niet lukt. Dan laat je het liggen voor later. Dit album had iets langer kunnen zijn, maar er stonden een paar nummers op die nog niet in orde waren en die het gevoel van het album zouden hebben aangetast. Ik wilde het gevoel van het album zo strak mogelijk houden. En ik denk dat we daarin geslaagd zijn. Ik ben erg blij met het eindresultaat en de positieve reacties daarop zijn zeer bemoedigend.”

Je hebt het over je nieuwe album *Long Shadows*. Ik heb daar een aantal nummers van gehoord maar het album is nog niet officieel in Nederland uitgekomen.

“Nou, eigenlijk zijn er vandaag een aantal van bezorgd, dus kan ik je een exemplaar geven. Iemand heeft vanuit Duitsland vier uur gereden om de exemplaren hier te krijgen. We gaan ze vanavond verkopen. De eerste keer dat ze hier te koop zijn!”

Wat kunnen we van het nieuwe album verwachten?

“Dat mag je zelf bepalen, ik ga het je niet vertellen. Ik ben er erg blij mee, dat is alles wat ik kan zeggen. Ik ben blij met het eindresultaat.”

Je hebt een jarenlange strijd tegen leukemie geleverd totdat je in 2015 kankervrij werd verklaard. Hoe belangrijk was muziek voor jou in die moeilijke periode?

“Om eerlijk te zijn heeft het mij er doorheen geholpen. In het ziekenhuis was ik een maand in isolatie. Wanneer je een transplantatie hebt moet je heel voorzichtig zijn met mensen die je komen opzoeken. Ze lieten toe dat ik daar een gitaar en – ik schilder een beetje – wat schilderspullen mocht hebben. Ik moest mezelf bezig houden, omdat er in het ziekenhuis een maand lang niets meer te doen is dan in een stoel zitten of op bed liggen en door iedereen gepord en geprikt te worden. Het was een interessante ervaring. Als ik er nu op terugkijk denk ik: ok, dat hebben we nu gehad, dat is achter de rug. Maar eigenlijk was het toen, als ik er goed over nadenk, een serieuze zaak omdat niet iedereen een transplantatie overleeft. Er werd mij zelfs verteld dat ongeveer 30% het niet haalt. Dus was ik één van de gelukkigen. Ik ben ik nu helemaal genezen.

Elke ochtend word ik wakker en denk ik: mmm, een nieuwe dag!”

Elke dag is een geschenk.

“Elke dag is een geschenk. Zoals ik al eerder zei, *the present's a gift.*”

Heeft die ervaring het schrijven van nieuwe nummers veranderd?

“Ik denk dat [het album] *Testing The Water* vooral een weerspiegeling was van de tijd in het ziekenhuis. *Railway Tracks* was daar zeker een weerspiegeling van en *Darling Heart* ook. Zonder dat je het beseft komt het naar voren. Ik denk dat ik in het ziekenhuis 3 of 4 nummers heb geschreven. Gewoon pingelen op een akoestische gitaar en ideeën vastleggen, omdat ik toch niets anders te doen had.”

Heeft het je geholpen als een soort van therapie, als afleiding?

“Ja, als afleiding. En ook om na te denken wat er aan de hand was. Ik ben niet iemand die in zelfmedelijden zwelgt. Ik wist dat ik een heel goed team van mensen om me heen had en mijn familie en vrienden hebben mij fantastisch gesteund. Alles was gericht op een

betere situatie. Ik ben als mens zeer positief en optimistisch ingesteld dus ik dacht: ik word gewoon beter, geen sprake van dat ik hier niet doorheen kom.”

Dus je ging de strijd aan?

“Oh ja, absoluut! En toen werd ik op een ochtend wakker en was mijn haar uitgevallen. Ik werd wakker en mijn haar lag op het kussen. Ik dacht: oh mijn God... Dat kwam door de chemo, ze geven je vrij sterk spul. Verbazingwekkend kwam het weer terug en heb ik het nog steeds. Ik ben nu 66 jaar oud dus ik dacht dat ik helemaal geen haar meer zou hebben. Mijn vader was zo kaal als een knikker toen hij 25 was. Mijn twee broers, die iets ouder zijn dan ik, zijn kaal. Ik blijf die pillen maar gewoon nemen, haha!”

Naast muziek ben je ook kunstschilder. Waarom begon je te schilderen?

“Nou, ik begon te schilderen toen ik heel jong was, 14 of 15 jaar. Die twee dingen [muziek en kunst] liepen naast elkaar. Ik denk daar eigenlijk alleen maar over na als iemand mij die vraag stelt, maar ik had het grote geluk om op school een zeer spannende en inspirerende tekenleraar te hebben. Vandaar dat ik veel tijd in het tekenlokaal heb doorgebracht. Ik was gefascineerd door kunst en kijken naar schilderijen, dus wilde ik ook van die reis onderdeel uitmaken. Ik ging bijna naar de kunstacademie. Als ik naar de kunstacademie was gegaan dan had ik hier waarschijnlijk niet gezeten en niet met jou gepraat.”

Was dat voordat Dire Straits werd opgericht of ongeveer in dezelfde periode?

“Ik ben altijd betrokken geweest bij óf het kijken naar kunst óf het maken van kunst. Eigenlijk al mijn hele leven sinds mijn veertiende. Het is een deel van mijn leven. Maar sinds de Straits begonnen werd dat zo druk dat het eigenlijk aan de kant werd verschoven. Toen Mark en ik in '92 besloten te stoppen dacht ik: dit is een gouden kans om mij bezig te houden met dat andere medium dat mij al jaren fascineert. Dus zei ik: ok, stop even met muzikant te zijn, laten we eens zien of je ook een kunstenaar kan zijn. Het is hetzelfde proces, je probeert nog steeds iets te communiceren. Het kostte me ongeveer 7 of 8 jaar voordat ik tevreden was met wat ik deed. Volgens mij was mijn eerste show in 2001, in Londen. Ik heb een aantal kleinere dingen gedaan die ik hier niet meetel, maar de eerste keer was in 2001. Daarna deed ik één in Sydney en New York... Ik heb inmiddels aardig wat gedaan, heb

heel wat shows gehad. Ik had er vorig jaar mei in Londen ook één.”

Dus nog niet in Nederland?

“Nee. Weet je, ik denk dat je kunst overal heen kan brengen, net zoals muziek eigenlijk. Maar het is moeilijker. Met muziek heb je al vanaf het begin een soort van internationale structuur. Je kan het van Amazon kopen, je kan overal in de wereld een cd kopen. Maar dat is anders met kunst. Kunst wordt nog steeds door individuele dealers gecontroleerd. Dus als je een dealer in Amsterdam wil, moet hij je dealer in Amsterdam zijn. Hij wordt niet je dealer in Londen. Nou ja, sommige van hen doen dat wel maar het is heel specifiek.”

Het is ingewikkelder.

“Het is veel ingewikkelder. Mijn toenmalige dealer in Londen had connecties in New York en in Sydney. Dus deden we een show in New York die vrijwel uitverkocht was, ongelooflijk eigenlijk. Die van Sydney deed het niet zo goed. Ik heb nooit geweten waarom... Het was interessant, een kunstenaar kwam naar die show en zei: jij hebt lef. Ik zei: wat bedoel je, ik heb lef? Hij zei: probeer maar eens schilderijen in Australië te verkopen, weet je hoe parochiaal de Australiërs zijn? Tenzij je heel erg bekend bent, ga je hier niets verkopen!”

“Plotseling komen allemaal ideeën naar boven en valt alles samen”

Echt?

“Ja, omdat ze Australische schilderijen kopen. Ze zijn heel erg parochiaal. Mijn God, ik heb dat nooit geweten, waarom heeft niemand me dat verteld? Ik zou nooit de moeite hebben genomen om te komen! Het kost veel geld om die schilderijen heen en weer te vliegen.”

Maar over het algemeen gaat het vrij goed?

“Ja, het gaat nu goed. Afgelopen maand hebben we in de galerij in Londen een aantal verkocht, vandaag toonde iemand interesse op de website en een aantal weken geleden kocht iemand één van de gitaarschilderijen. Dus ja, het loopt. Ik doe het omdat ik het leuk vind om te doen. Na deze tournee zal ik in de zomer gaan schilderen, omdat de zomer een soort van

rustmoment is. In de herfst willen we weer gaan touren. Eigenlijk kan ik beide doen, daar ben ik erg gelukkig mee.”

Als je schilderen en muziek maken naast elkaar legt, voelt dat hetzelfde voor jou?

“Nee, het is een ander soort energie. Optreden voor publiek is eigenlijk heel bijzonder. Soms speel je voor duizenden – hoewel dat vandaag de dag niet zo is – en is dat een andere ervaring. Bovendien doe je het samen met anderen. Met kunst is het zo dat, wanneer je de schilderijen in de galerij ophangt, *it's your soul that's on the walls*. Dat is ook zo als je muziek maakt, maar dan doe je het met andere mensen dus is het een andere ervaring. Maar het komt allemaal neer op dezelfde vraag: waarom doe je iets artistieks? Omdat je daar op zoveel manieren naar toe wordt getrokken, omdat je iets probeert te communiceren dat – vooral met schilderen – niet met woorden kan worden gezegd. *It's a thing on its own*. Wanneer ik begin te schilderen ga ik er helemaal voor, ben ik zo 2 of 3 maanden bezig en maak ik veel schilderijen. Gewoon om dit soort energie op gang te krijgen. Alles begint dan te stromen. Plotseling komen allerlei ideeën naar boven en valt alles samen. En dan komt de dealer langs en

zegt: dat is onzin, of hij komt binnen en zegt: ja, hier kunnen we iets mee.”

Lijkt het maken van een schilderij enigszins op het maken van een liedje, als alles op een bepaalde manier samenvalt?

“Ja. Je begint met niets, je begint met een wit canvas. Met schilderen begin ik zelden met een bepaald idee. Ik laat mijn gedachten gewoon de vrije loop. Je krijgt daardoor allerlei verschillende invloeden.”

Vind je Nederlandse kunstschilders interessant?

“Nou, ik kom regelmatig in Amsterdam omdat een vriend van mij daar woont. Toen we daar voor het laatst waren gingen we weer naar het Rijksmuseum, en weer naar het Van Gogh Museum. Maar ook in het centrum zijn een paar mooie galerieën die ik bezoek. Waar ik achter ben gekomen is dat overal in de wereld goede kunstschilders zijn. Er zijn trouwens ook heel veel slechte. Maar het is interessant om te zien waar mensen interesse in hebben. Dat geldt ook voor muziek. Ik bedoel, het is een heel breed spectrum, muziek en kunst. En dan vraag je je af: waarom luister je naar die muziek? Of waarom wil je dat aan je muur hangen?”

Hoe kun je daarmee leven? Mensen willen dat gewoon, weet je.”

Het is heel persoonlijk.

“It’s completely personal. And it always will be.”

Tenslotte: zal Dire Straits ooit weer terugkomen?

“Ik denk van niet, nee.”

Het hoofdstuk is definitief gesloten?

“Ja, het is gesloten. *It’s done, I think.* In sommige opzichten jammer omdat veel mensen het graag nog een keer zouden willen zien. Het zou best leuk zijn om weer met Mark samen te werken, maar hij is nu op een andere plek en ik ben op een andere plek dus... Het is allemaal prima. Het is goed zo. We hadden een fantastische tijd en alles was geweldig. We hadden het geluk dat we elkaar gevonden hadden, als je het zo mag stellen, en het lukte ons om het jarenlang te laten werken. Een stuk langer dan anderen doen! We zijn vrienden gebleven en weet je, meer kan ik eigenlijk niet vragen. En zoals ik zei, het was leuk zolang het duurde, haha!”

© Godfried Nevels